



Orlické baroko v proměnách času

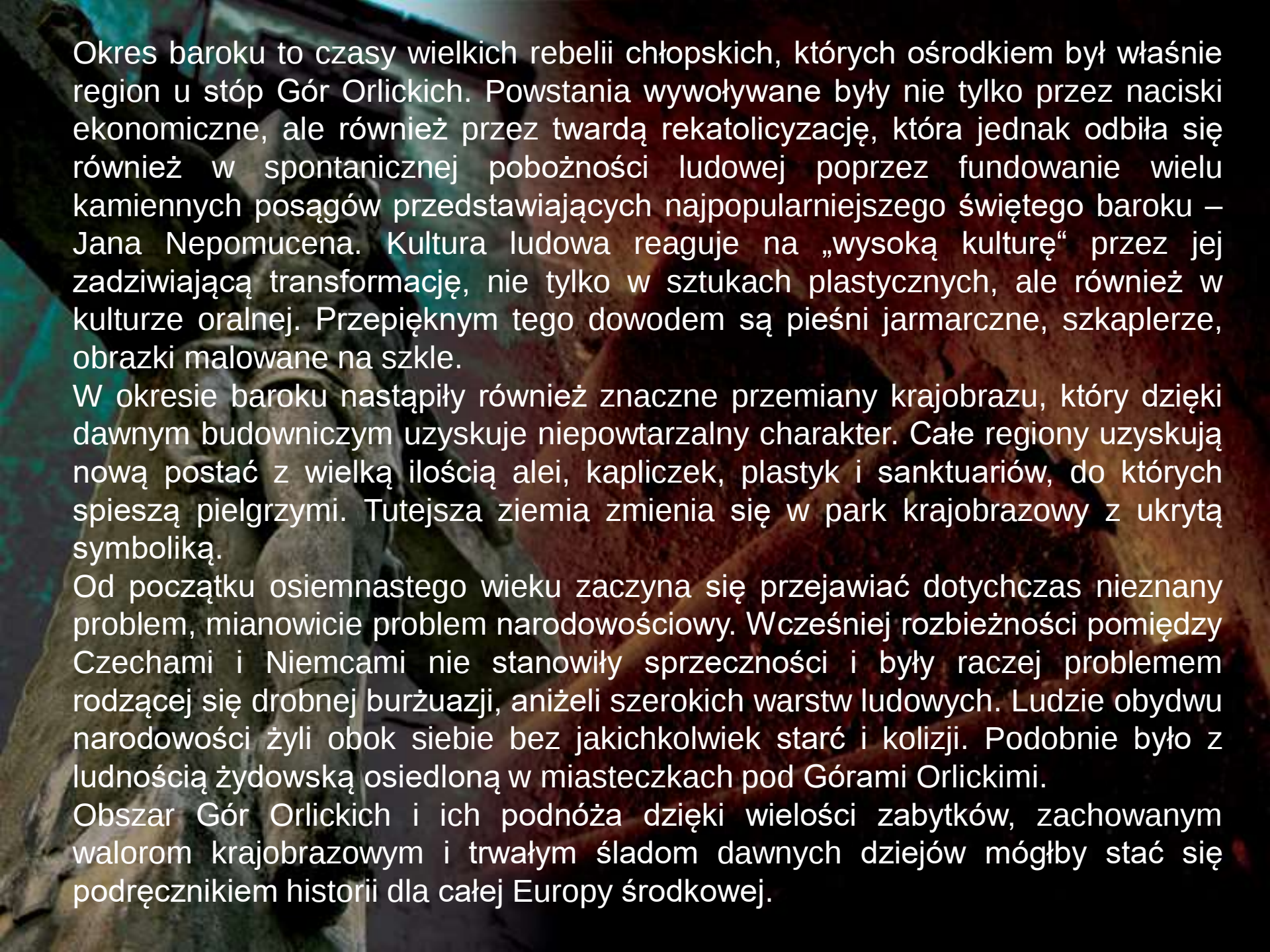




Pozycja regionu Czech wschodnich w baroku jest szczególna, prawie tak wyjątkowa, jak w przypadku Czech południowych i gotyku. W żadnej części kraju, za wyjątkiem Pragi, tak wyraźnie nie przejawia się potrójny podstawowy kontrast okresu baroku – poddanych i panów, protestantyzmu i katolicyzmu, wreszcie Czechów i Niemców. Dlatego sztuka tutejszego regionu ma szczególny i w kontekście Czech wyjątkowy charakter.



Sztuka barokowa ziemi pod Górami Orlickimi jest prawdopodobnie składnikiem całości wschodnioczeskiej, reprezentującym najwyraźniej bezpośredni związek sztuki z życiem mieszkańców oraz ich losami, które często bywały niespokojne i burzliwe. Sama tylko ikonografia barokowa na tych obszarach jest wyjątkowa i godna szczególnej uwagi. Wskazuje ona na największy problem owych czasów: walkę kościoła z herezją pod koniec siedemnastego wieku – walkę o tyle ważną, że w religijnej podświadomości wsi długo przeżywały mocno zakorzenione schematy plastyczne związane z życiem duchowym z okresu przed bitwą na Białej Górze. Wbrew temu jednak nowy sentyment religijny przekształca szereg tradycyjnych motywów w duchu mistycznym. Nowy duch zmienia światopogląd ludzi i ich rozumienie świata.



Okres baroku to czasy wielkich rebelii chłopskich, których ośrodkiem był właśnie region u stóp Gór Orlickich. Powstania wywoływane były nie tylko przez naciski ekonomiczne, ale również przez twardą rekatolicyzację, która jednak odbiła się również w spontanicznej pobożności ludowej poprzez fundowanie wielu kamiennych posągów przedstawiających najpopularniejszego świętego baroku – Jana Nepomucena. Kultura ludowa reaguje na „wysoką kulturę” przez jej zadziwiającą transformację, nie tylko w sztukach plastycznych, ale również w kulturze oralnej. Przepięknym tego dowodem są pieśni jarmarczne, szkaplerze, obrazki malowane na szkle.

W okresie baroku nastąpiły również znaczne przemiany krajobrazu, który dzięki dawnym budowniczym uzyskuje niepowtarzalny charakter. Całe regiony uzyskują nową postać z wielką ilością alei, kapliczek, plastik i sanktuariów, do których spieszą pielgrzymi. Tutejsza ziemia zmienia się w park krajobrazowy z ukrytą symboliką.

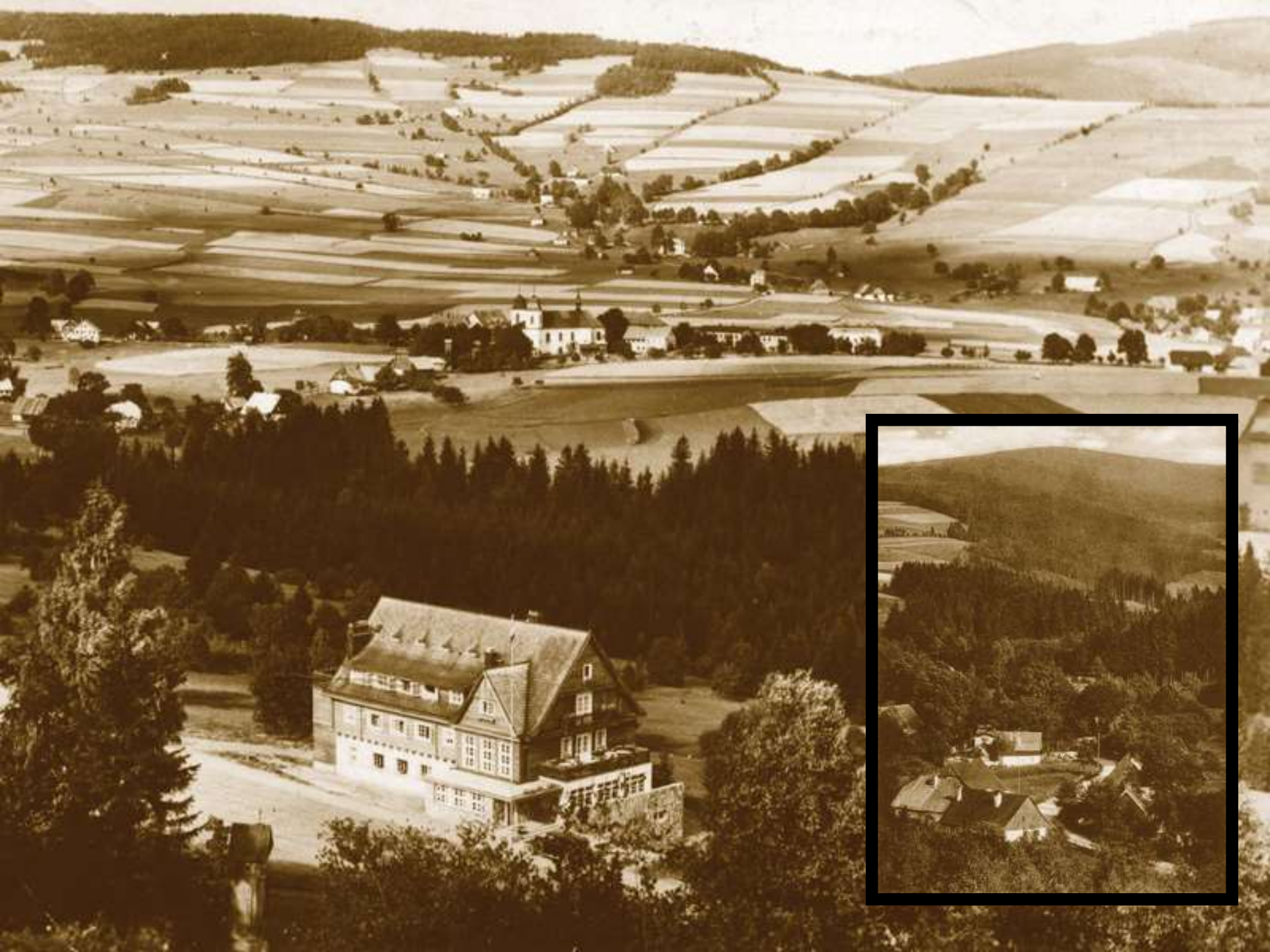
Od początku osiemnastego wieku zaczyna się przejawiać dotychczas nieznany problem, mianowicie problem narodowościowy. Wcześniej rozbieżności pomiędzy Czechami i Niemcami nie stanowiły sprzeczności i były raczej problemem rodzącej się drobnej burżuazji, aniżeli szerokich warstw ludowych. Ludzie obydwu narodowości żyli obok siebie bez jakichkolwiek starć i kolizji. Podobnie było z ludnością żydowską osiedloną w miasteczkach pod Górami Orlickimi.

Obszar Gór Orlickich i ich podnóża dzięki wielości zabytków, zachowanym walorom krajobrazowym i trwałym śladom dawnych dziejów mógłby stać się podręcznikiem historii dla całej Europy środkowej.

Krajina Orlických hor

Oblast na česko-polském pomezí – region Orlických hor je hluboce poznamenána svým předchozím dějinným vývojem a to především vysídlením části obyvatelstva po druhé světové válce. Ač tento proces začal v regionech po obou stranách hranice již na konci devatenáctého století, poválečné události jej nepřírozeně urychlily. Odsun obyvatelstva také vymazal kolektivní paměť a rovněž vymizel zdravý lokální patriotismus. V centrální části Orlických hor i přiléhající části hor Bystřických se v minulosti nacházelo jen málo průmyslu a i ten později zanikl. Dnes tato oblast s velmi hodnotnou krajinou složkou a bohatou historií může nalézt svůj kapitál v cestovním ruchu a to především „levné“ vnitřní turistice.

Turistika v Orlických horách je soustřeďována do několika center (Deštné v Orlických horách, Rokytnice v Orlických horách, Olešnice v Orlických horách), ostatní místa jsou více či méně opomíjené. Cílem turistů jsou především přírodní krásy, ale region se může pyšnit i velmi zajímavou historií, která bohužel zatím není dostatečně prezentována. Právě stavby z období baroka mohou zaujmout vnímavého návštěvníka.



Sláva barokního skla

Sklářská výroba je doložena v Orlických horách již od konce 15.století. Největší rozmach orlického sklářství však přichází až v období baroka. Sklářské hutě působily v centrální části hor a to v regionu Deštného v Orlických horách, Uhřínova pod Deštnou, Orlického Záhoří i jinde. Velká sláva tzv. orlického křišťálu nastupuje v 17.století. V plné míře se uplatňují řezání i malování skla. V kraji působí rozvětvená rodina sklářů Preusslerů, rod Friedrichů, Mikuláš, i proslavený K.Schurer von Waldheim i mnoho dalších. Výrobky byly určeny v tomto období již široké veřejnosti, ale i pro měšťanstvo i šlechtu. Orlický křišťál se hrdě srovnává se zahraničními výrobky. Světové proslulosti dobyly orlickému sklu dva malíři skla. Daniel a Ignác Preussler malovali na dokonalé čiré sklo černou linkou. Výrobky z jejich rukou se proslavily po celém světě a nacházejí se v těch nejproslulejších dílnách.





Poutní místa

Doba baroka je v pojetí některých obrozeneckých spisovatelů líčena jako doba náboženského útlaku. Je pravdou, že v Orlických horách žilo množství nekatolíků a že bylo provedeno několik inkvizičních výprav.

V souladu s mentalitou barokního člověka a jeho chápání duchovního očistění jsou budovány poutní místa. Největším z těchto center byl chrám Nanebevzetí Panny Marie v Neratově. Poutě k Panně Marii se účastnilo až 30 000 poutníků. Dalším takovým areálem je kostel s impozantním schodištěm Panny Marie Sedmibolestné na Homoli. Lidová zbožnost pak vytvořila i množství malých lokálních míst. U Dobrušky nalezneme kapličku nad pramenem v osadě Studánka v Deštném na Dříži, nebo také památná Rokol.







Umělecká řemesla

Region Orlických hor má mezi jinými zdroji obživy také dvě specifické činnosti, které bychom měli řadit spíše k uměleckým řemeslům. Jedná se o krajkářství a betlemářství. Obě tyto činnosti sloužily našim předkům k zajištění obživy.

Krajkářství přinesla do našeho regionu manželka Kašpara z Gramů Magdaléna. Sama pocházela z Holandska, odkud přinesla tuto dovednost do Vamberka. Zde se krajkářství stalo zaměstnáním těch nejchudších. Vamberecko zanedlouho proslulo jako centrum krajkářství a tato řemesla se stala proslulou.





Mezi specifické činnosti soustředěné do horské části kraje patří betlemářství. V Orlických horách se vyráběly tradiční tzv. kralické betlémy, které se vyráběly v horských domácnostech. Jednalo se o drobné řezané figurky, které byly dále polychromovány. V Liberku se vyráběly i překrásné deskové betlémy vysoké až 55cm určené pro kostely. Do našich časů se dochovaly dvě kolekce.



Lidové stavby

Naši předkové měli obdivuhodný cit pro zasazení svých domů do krajiny. Domy – chalupy byly stavěny především ze dřeva a kamene. Dřevěné objekty byly roubené, bedněné vodorovně či svisle. V některých oblastech byly domy stavěny z polínek nebo nepálených vápenitých cihel. Tradiční zástavba má podobu třídlílného domu středoevropské tradice. Pod jednou střechou se nacházela jak obytná, tak i hospodářská část s chodbou ve středu. K domům se připojovala i hospodářská část v podobě stodol, přístodůlků a kůlen.



Vlastní areál i podoba vesnického domu byly závislé na rodinné tradici, dostupném materiálu a ekonomických možnostech stavebníka. Nelze přiřazovat určitou formu lidového domu k nějaké národnostní či sociální skupině. Bohatší lidé měly domy větší a v detailech výstavnější, ale stavební podoba se neodlišovala od zavedené formy.

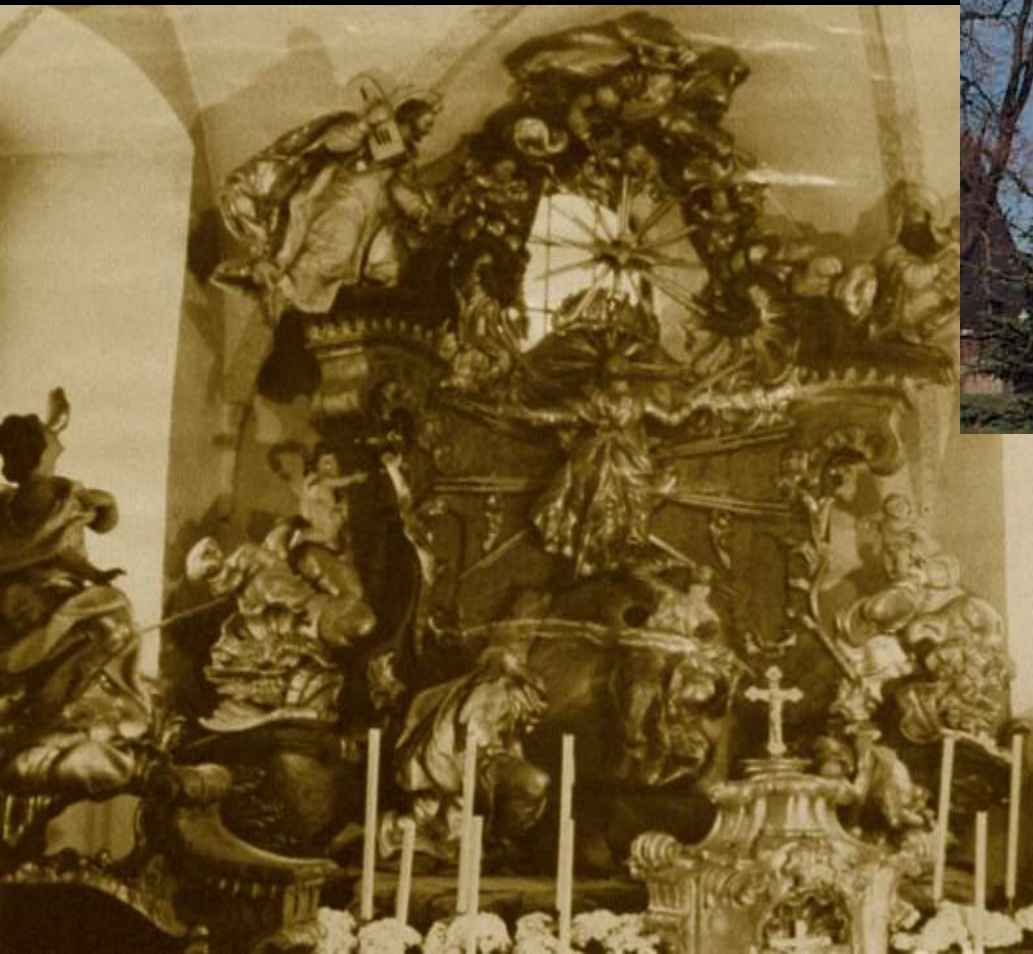




Po druhé světové válce došlo k zániku mnoha set objektů. Díky chalupářům se však podařilo zachránit v krajině mnoho překrásných objektů.

Bílý Újezd

Kostel Proměnění Páně, původně raně gotický z 2. poloviny 13. st., později několikrát přestavovaný.



Velmi hodnotné je vnitřní vybavení – hlavní oltář s plastickou figurální skupinou proměnění Krista na hoře Tábor vytvořil roku 1747 žák velkého barokního sochaře M. B. Brauna - F. Pacák z Poličky.

Černíkovice

Raně barokní kostel
Povýšení sv. Kříže,
který dominuje široké-
mu okolí, byl postaven
podle návrhu C. Lura-
ga v polovině 17. sto-
letí.





Solnice

Městečko Solnice nedaleko Rychnova nad Kněžnou bylo založeno patrně již na přelomu 12. a 13. století. Farní raně barokní kostel Stětí sv. Jana Křtitele byl v 2. polovině 19. století pseudoslohově upraven

Lukavice

Kostel Nanebevzetí Panny Marie byl postaven na místě staršího sakrálního objektu pozdně barokně v letech 1783-84, buď podle návrhu tzv. rychnovského panského stavitele, nebo královéhradeckého F. Kermera.





Deštné v Orlických horách

Již před rokem 1362 farní ves, majetek cisterciáckého kláštera svatopolského, který až do doby zničení husity ve dvacátých letech patnáctého století stával u dnešního Kláštera n. Dědinou. Kostel sv. Maří Magdaleny byl postaven v letech 1723–26. Západní průčelí se dvěma na koso postavenými hranolovými věžemi. Dobový hlavní oltář od J. Hartmanna je ojedinělý ukázkou spojením iluzivní malby a sochařských prvků. Nedaleko kostela je umístěno velmi kvalitní barokní sousoší sv. Rodiny z r. 1781.



Vysoko na kopci nad Deštným, v osadě Jedlové, o samotě v horách stojí pozdně barokní kostel sv. Matouše, vybudovaný stavitelem J. Gaussem ze Studnice a D. Morazzim z Chrudimě.



Žamberk

Barokní chrám sv. Václava stojí na místě starší gotické stavby, která byla zbořena roku 1729. Barokní kostel na stejném místě vybudoval v následujících šesti letech barokní stavitel T. Morazzi z Chrudimě a polír J. Ulman. V jeho interiéru se nachází na hlavním oltáři velký obraz Zavraždění sv. Václava, dílo významného italského malíře F. Trevisaniho z roku 1741.





Letohrad

Městečko, poprvé připomínané r. 1513, vzniklo pod původním hradem Kyšperkem. Zámek, který stojí na místě staré tvrze, byl postaven v letech 1680–85 Hynkem Jetřichem Vitanovským z Vlčkovic. K budovám zámku na západní straně přiléhá kostel sv. Václava, jehož stavba se uskutečnila roku 1680. Jedná se o raně barokní sakrální objekt s bohatým štukovým dekorem zevně i uvnitř. Na náměstí stojí sousoší Panny Marie od sochaře Štěpánka z Litomyše, které bylo vysvěceno roku 1726.



V místech zaniklého hradu postavil D. T. Morazzi v letech 1736–38 kapli sv. Jana Nepomuckého s přízemními ambity, které jsou seskupeny do mystického tvaru pětiúhelníku – symbolu mučednické smrti tohoto světce.

Rokytnice v Orlických horách

Město založené jako uhlířská osada ve 13. století. Farní kostel Všetech svatých, situovaný na náměstí, je raně barokní, rozšířený v první polovině 18. století. Na náměstí se zachovalo několik tradičních roubených domů s podsíněmi a lomenicemi.







Kačerov

Na svahu uprostřed hřbitova pod vsí, protáhlou podél silnice. Kostel sv. Kateřiny – původně kaple, připomínaná k r. 1626, rozšířená barokně v letech 1683–84. Kostel vyhořel roku 1794 a byl nově vystavěn v pozdně barokním slohu v roce 1796, buď tzv. panským stavitelem kolowratským, nebo A. Kerme-rem z Hradce Králové.



Uhřínov pod Deštnou

Kostel sv. Vavřince byl vystavěn v letech 1752-55 F. Kermerem z Hradce Králové na kopci nad rozptýlenou horskou vsí, která se připomíná již roku 1350.





Sedloňov

Ves rozložená při Zlatém potoce se v historických pramenech připomíná v polovině 17. století. Na místě starší, zřejmě dřevěné stavby, vyrostl roku 1711 barokní kostel Všetech Svatých s vysokou hranolovou věží v západním průčelí.

Pěčín

Kostel sv. Jana Křtitele je původně připomínán již ve 14. století. Dnešní barokní stavba byla postavena v letech 1727-29 J. Kumpertem z Hradce Králové.



Sochařský a kamenický rod Melnických

V našem regionu působil po několik generací významný rod barokních sochařů a kameníků Melnických. S jejich díly se nacházíme na každém kroku v krajině Orlických hor. Tento rod spolu s F.Pacákem a rodem Cyriaků vytvořili ohromující množství kamenných plastik nacházejících se rozestých v naší krajině. Po pět generací devět příslušníků rodu Melnických vytvářelo z místních surovin obdivuhodná díla, která mnohdy dosahovala evropské úrovně a snesou srovnání s nejlepšími díly tehdejších Čech. Právě Melničtí vytvářejí to nepřeborné množství Janů stojících na mostech a křižovatkách. Z jejich dílen vyšly překrásné Panny Marie a ohromující sousoší. Jejich vrcholná díla najdeme například v Javornici, Vamberku, Vrchní Orlici a skoro ve všech horských vsích.





Kvasiny

Poblíž staré zpustlé tvrze postavil církevní řád pražských karmelitánů v 2. polovině 17. století barokní zámek, který byl správním střediskem jejich solnického panství.



Skuhrov nad Bělou

Kostel sv. Jakuba Většího na vysokém kopci nad řekou Bělou byl zbudován v letech 1715–18, poblíž trosek hradu z konce 13. století.





Potštejn

Majestátní ruiny bývalého hradu Potštejna založeného koncem 13. století se vypínají nad romantickým tokem řeky Divoké Orlice, podél jejíchž břehů se v údolí rozkládá stejnojmenné městečko s rokokovým zámkem a klasicistním kostelem sv. Vavřínce.



V pozůstatcích gotického hradu věřící pravidelně navštěvovali barokní kapli Svatých schodů, později zasvěcené sv. Janu Nepomuckému, ke které vedla z městečka křížová cesta.







Dobruška

Původně ves Lešno, doložená již ve 13. století. Stavba původně gotického kostela zasvěceného Panně Marii, byla v letech 1711–12 stržena a vystavěn dnešní barokní chrám Sv. Václava.

Jihozápadně od kostela stojí raně barokní zvonice z roku 1687.





Rodný dům F. Heka, předního východočeského obrozence a skladatele, má původ v 2. polovině 18. století.



Na náměstí je mariánský sloup se sochami sv. Jana Nepomuckého, sv. Václava sv. Floriána a sv. Františka Xaverského, který byl vytesán v dílně královéhradeckého sochaře O. Deckera a J. Melnického z Vamberka v letech 1733–36.



Vamberk

Nynější město ležící v půvabné krajině pod Orlickými horami má své počátky již ve 13. století, kdy zde nad řekou Zdobnicí stával hrad patřící k potštejnskému panství. Vamberk je proslulý tradiční výrobou paličkované krajky tzv. vamberské krajky. Počátky tradice sahají do 1. poloviny 17. století, kdy město patřilo Kašparovi z Grambu, jehož žena Magdalena pocházela z Vlámka, jednoho z proslulých evropských center krajkářského umění.

Děkanský kostel sv. Prokopa z počátku 18. století s dvojicí věží v průčelí je dílem doposud neznámého tzv. zárubovského architekta.





V rozlehlé kryptě pod kostelem jsou pohřbeny tři desítky přírodně mumifikovaných těl vambereckých duchovních a měšťanů ze 17. a 18. století. Spočívá zde i tělo Magdaleny Grambové, která se nechala pochovat v šatech zdobených paličkovanou krajkou.

Hřbitovní kapli sv. Barbory postavil v letech 1696–97 ve tvarech raného baroka stejný architekt jako děkanský chrám.





Opočno

Město založené v 1. pol. 14. století nad údolím Zlatého potoka. Dnešní zámek byl renesančně vystavěn v období 1560–69 Vilémem Trčkou. Na konci 17. století byl po požáru upraven barokně za panování Colloredů, pocházejících z Itálie.



V době panování tohoto rodu byl zbudován kapucínský klášter s kostelem Narození Páně v letech 1676–78 stavitelem Bernardem Minellim. Ke kostelu se připojují jednopatrové klášterní budovy se čtyřkřídovým ambitem a kaplí Panny Marie. Zde je umístěno čtrnáct pozdně barokních olejomalb křížové cesty od dvorního malíře císařovny Marie Terezie Josefa Bergla z doby kolem r. 1760.





Blízko kostela se nachází mariánský morový sloup se sochami světců od italského sochaře G. B. Bully z roku 1718. Na malém Trčkově náměstí před zámkem lze shlédnout sochy sv. Jana Nepomuckého s personifikací Pomluvy z r. 1729 a sv. Floriána mezi anděly z r. 1731.

Dnes je Opočno označováno jako brána do Orlických hor, vzhledem k pohodlnému napojení na hlavní silniční komunikace z centra regionu východních Čech – Hradce Králové.



Skalka – Podbřezí

Zámek Skalka v obci Podbřezí reprezentuje typ menšího barokního panského sídla z první poloviny 18. století. Jeho základy jsou středověké, kdy bylo využito výhodné polohy na skalním ostrohu nad Zlatým potokem. Dnešní jednopatrová stavba zámku s velkou kaplí zasvěcenou sv. Janu Nepomuckému vznikla v letech 1735–39 za účasti architekta Jana Rieseho.

Poblíž zámku u Zlatého potoka je židovský hřbitov s mnoha zajímavými náhrobky. Nejstarší jsou ze 17. století.









Králíky

Malé městečko na východním okraji Orlických hor vyrostlo z původní osady, která je připomínaná prvně k polovině 14. století. Kostel sv. Michaela Archanděla byl postaven jako luteránská modlitebna v roce 1577, několikrát vyhořel a v 2. polovině 18. století byl pronikavě upraven ve slohu pozdního baroka.

Nad Králíky na vrchu původně nazývaném Lysá hora, dnes místní část městečka – Hedeč, nechal vystavět v letech 1696–1700 královéhradecký biskup klášter servitů s poutním kostelem nanebevzetí Panny Marie, samostatnou kaplí sv. Schodů a přízemními ambity.







K poutnímu areálu vede z Králík cesta, která začíná barokní bránou z roku 1700, za níž následuje alej lemovaná sedmi kapličkami z první poloviny 18. století.

Olešnice v Orlických horách

Obec starého založení, v r. 1607 za Jana Trčky z Lípy povýšená císařem Rudolfem II. na městys. Nad čtvercovým náměstím na návrší uprostřed hřbitova se nachází kostel sv. Maří Magdalény, přístupný krytým schodištěm. Kostel byl v dnešní barokní podobě postaven roku 1703 K. Klingertem a upraven v 2. polovině 18. století. U paty schodiště je umístěna socha Maří Magdalény pod křížem z roku 1813, na náměstí je socha ukřižovaného Krista s Bolestnou Pannou Marií – 1718.



Dobřany

Již ve 14. století stál nedaleko dnešní obce rozlehlý hrad na strmém ostrohu nad Zlatým potočkem. Dnes z něho zbyly pouze základy. Kostel sv. Mikuláše byl postaven v roce 1738 na místě staršího dřevěného chrámu.





Blízká roubená fara je z roku 1776.





Kostelec nad Orlicí

Hrazené město založeno patrně kolem r. 1300. Na místě starého gotického kostela postavil v letech 1769–73 stavitel F. Kermer z Hradce Králové kostel sv. Jiří s dvojicí mohutných věží v západním průčelí.

Hřbitovní kostel sv. Anny je starší – vystavěl ho tzv. zárubovský architekt v letech 1686–91 ve slohu raného baroka. Stejný doposud neznámý architekt přestavěl zřejmě i tzv. starý zámek po požáru v roce 1668.





Na náměstí stojí mariánský sloup, který byl založen roku 1707 a obnoven roku 1716. Je dílem sochařské dílny Melnických z Vamberka.

Jednu z nejstarších soch sv. Jana Nepomuckého v tomto regionu lze spatřit při silnici k Doudlebám nad Orlicí na okraji města.





Lhoty u Potštejna – Homol

Dnes poměrně málo známé, ale v minulých dobách proslulé v celých východních Čechách i v sousedním Kladsku, je poutní místo Homol s kostelem Panny Marie Sedmibolestné, nedaleko Potštejna a Kostelce nad Orlicí. Kostel Panny Marie Sedmibolestné byl navržen jako prostá jednoduchá stavba s hranolovou věží a se štítovým průčelím, natočeným netypicky severním směrem, aby dominoval okolní volné krajině. Základní kámen chrámu byl položen 12. 5. 1692.



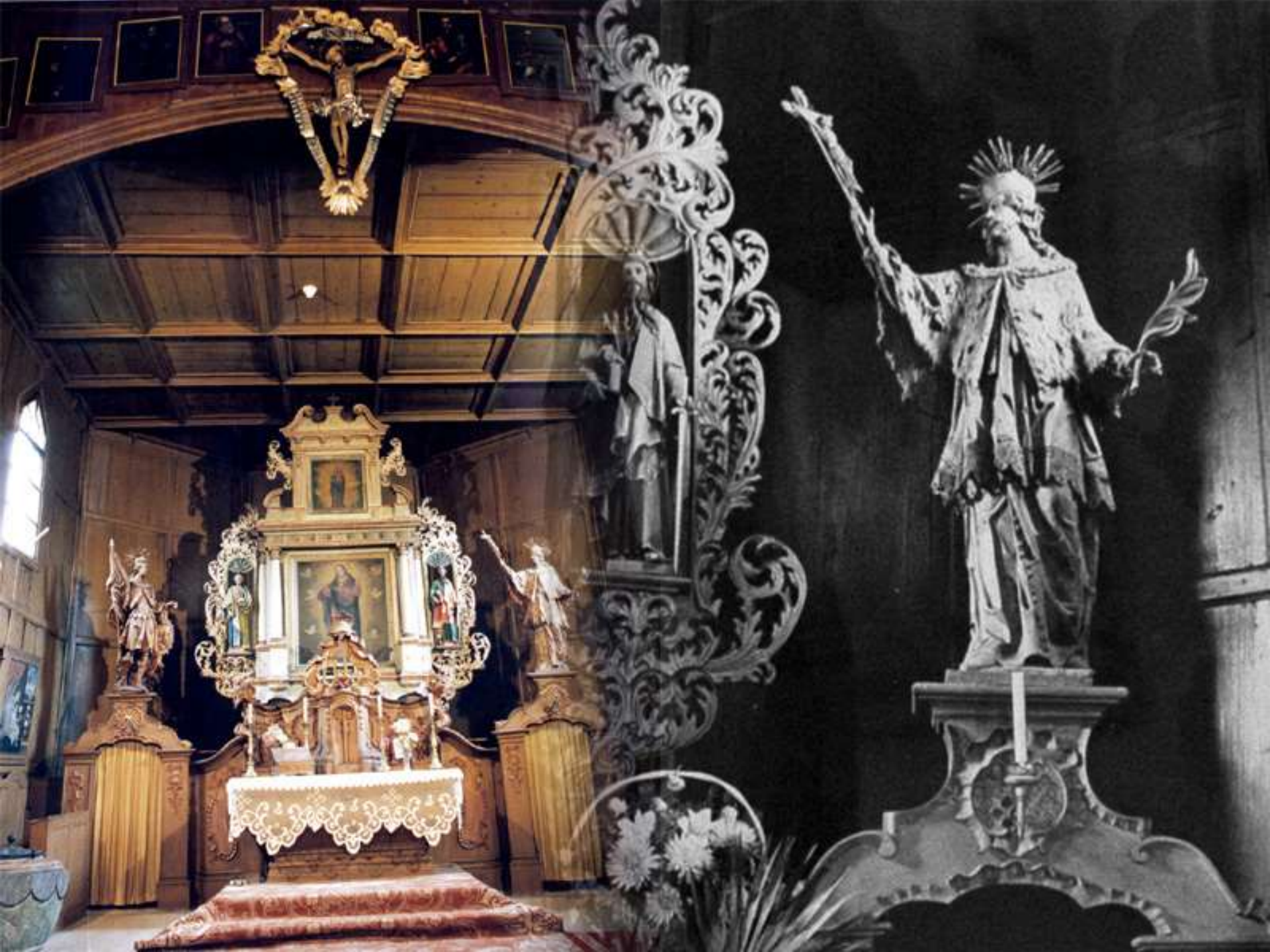
Postupně zde vznikl poutní areál se dvěma kaplemi a monumentálním schodištěm. Přístupové schodiště s balustrovým zábradlím na svahu návrší Homole je ojedinělou uměleckohistorickou a stavební památkou v rámci střední Evropy. Tvoří ho 153 kamenných stupňů a 16 odpočívadel. Počet schodů odpovídá počtu Zdrávasů ve velkém růženci s třemi úvodními Zdrávasy, odpočívadla Otčenášům. Sochařská výzdoba poutního místa je datována do druhé poloviny 18. století a jedná se o práci kamenické dílny rodiny Henrichů z Litomyšle.



Liberk

Ves vznikla v podhradí hradu Rychmburka. Hrad i s původním kostelem byl zničen r. 1458. Snad na místě původního kostela byl ze dřeva v letech 1691 - 96 zbudován kostel, se zvonicí a farou, zasvěcený sv. Petru a Pavlu. Vnitřní barokní vybavení z konce 17. století bylo kolem roku 1770 doplněno dřevěnými sochami místního rodáka F. J. Prokopa, který působil v druhé polovině 18. století jako vídeňský dvorní sochař.







Orlické Záhoří – Kunštát

Horská obec podél silnice vedoucí u hranice s Polskem. Na severním okraji na hřbitově jednolodní pozdně barokní kostel sv. Jana Křtitele z let 1754-63. Na hlavním oltáři lze obdivovat velké sochy patronů české země z 2. poloviny 18. století – sv. Václava, sv. Vojtěcha, sv. Zikmunda a sv. Jana Nepomuckého, jako doklad úcty k zemským národním světcům v území až do konce druhé světové války obývaným převážně německy hovořícím obyvatelstvem.







Na hlavním hřebeni Orlických hor byla v letech 1670–71 zřízena kaple Navštívení P. Marie, tzv. Kunštátská kaple. Uvnitř se nachází kopie kamenné sochy Piety z roku 1671. Svatyně původně sloužila jako místo k bohoslužbám dělníků pocházejících původně z Tyrol, kteří v okolních lesích těžili dřevo určené pro výdřevu kutnohorských dolů.

Rychnov nad Kněžnou

Významné správní centrum regionu bylo založeno v polovině 13. století pány z Drnholce při kolonizaci zdejšího kraje. V městě Rychnově kvetla již od 14. století řada řemesel, především soukenictví. V roce 1640 získal rychnovské panství starý český rod Kolowratů, který zde vybudoval své honosné sídlo. Stavba zámku byla zahájena roku 1676. V letech 1711 – 24 došlo k jeho přestavbě pod vedením vynikajícího českého barokního architekta G. B. Santiniho, který je rovněž autorem návrhu průčelí kostela Nejsvětější Trojice.





V interiérech zámku byla soustředěna rozsáhlá sbírka obrazů, jejíž základ tvoří rodová galerie předků, postupně doplňovaná vynikajícími díly českého i evropského, především barokního, malířství.



Soubor dřevěných dvojdomků pod zámek zvaný V chaloupkách je zajímavým dokladem lidového městského stavitelství z 1. poloviny 18. století. Chaloupky vznikly jako dočasné obydlí řemeslníků pracujících na přestavbě zámku, později se zde usídlily rodiny místních soukeníků a tkalců.





Bartošovice v Orlických horách

Na nevysokém návrší nad horskou vsí, roztroušenou na stráni, kostel sv. Maří Magdalény z let 1732–46. Velmi zajímavé je jeho dobové vybavení. Za pozornost stojí především oba boční oltáře pocházející asi z let 1730–40 - pravý oltář sv. Václava s medailony českých patronů a levý oltář Panny Marie - obrazem Assumpty, s řezbovaným rámem ve tvaru mystické růže a s malovanými medailony, které jsou věnovány námětům christologického cyklu.



Javornice

Na návrší uprostřed nad vsí protáhlou podél silnice se nachází pozdně barokní kostel sv. Jiří vystavěný podle plánu F. Kerméra nebo tzv. rychnovského panského stavitele v. l. 1785–87. Socha Panny Marie Cellské z roku 1767 je z dílny sochařské dílny Melnických z Vamberka.





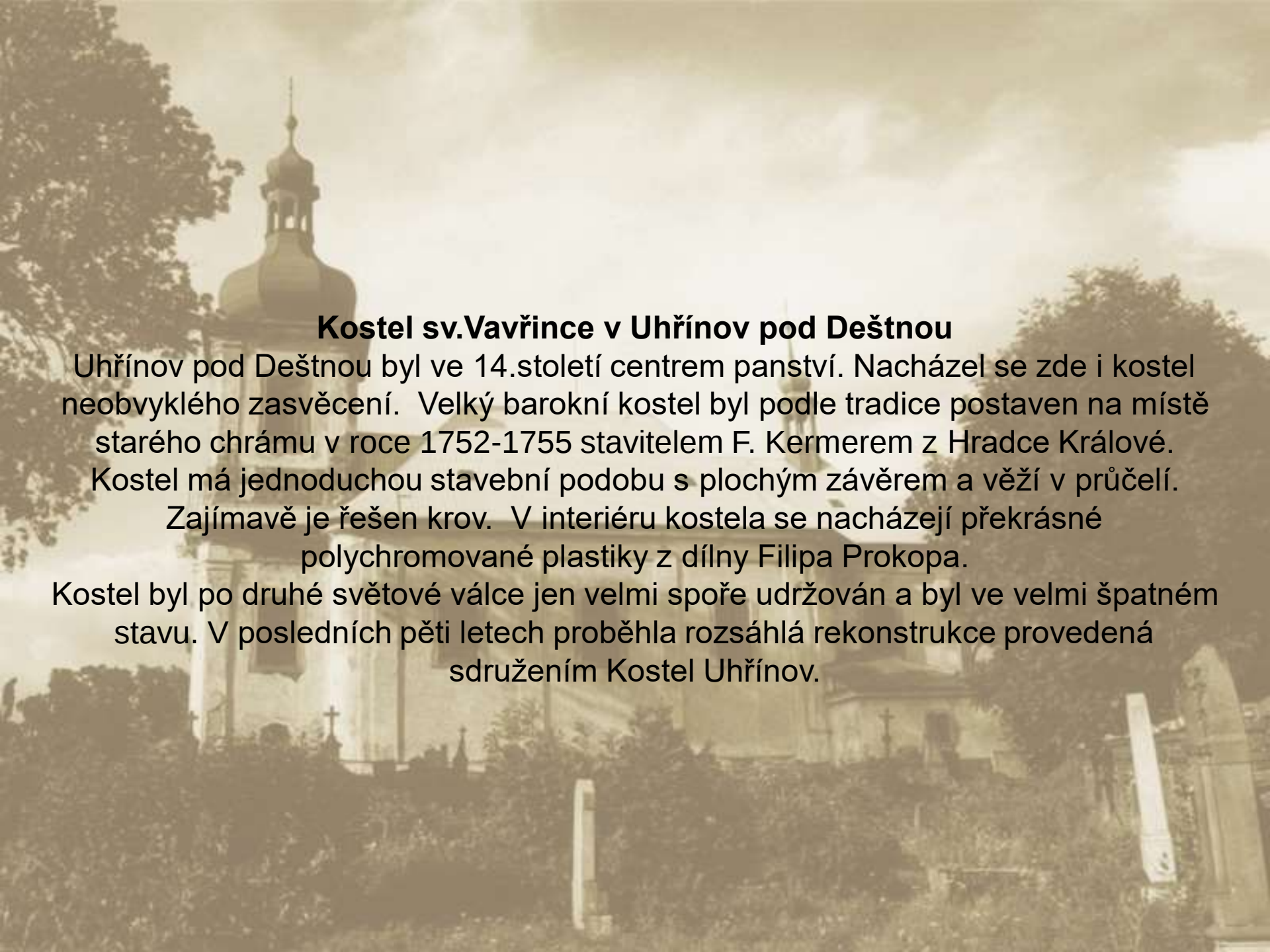
Kostel sv. Matouše v Jedlové

Kostel sv. Matouše v Jedlové je pozdně barokním jednolodním s nevalnou architektonickou hodnotou, ovšem s velmi výraznou hodnotou krajinotvornou. Jeho osudy symbolizují pohnuté osudy našeho pohraničí.

Obec Jedlová vznikla jako výsledek pozdní sklářské kolonizace na vymáčených porostech pro potřebu sklářské hutě Stará Huť. Jedlová vznikla jako derivát sklářské osady a náležela k Solnickému panství k farnosti Uhřínov. V 17. století zde byl postaven dřevěný kostelík a později jej nahradil kostel kamenný. Kostel byl postaven s přispěním vrchnosti a v rámci robotních povinností poddaných. Stavbu vedl stavitelem J. Gaussem ze Studnice a D. Morazzim z Chrudimě.

Na konci 19. století byl přilehlý hřbitov obehnán kulatinovým plotem na kamenné podezdívce. Tento způsob ohrazení je v našem regionu ojedinělý. Kostel plnil svoji funkci až do konce druhé světové války, kdy byl zasažen střelou a částečně vyhořel. Objekt pak chátral, až bylo v polovině 90-tých let přikročeno k dílčí rekonstrukci. Kostel byl znovu zastřešen, ale interiér kostela byl ponechán v torzu (bez oken, omítek,...). Tento objekt je volně přístupný a má svoji velmi specifickou atmosféru. x





Kostel sv.Vavřince v Uhřínov pod Deštnou

Uhřínov pod Deštnou byl ve 14.století centrem panství. Nacházel se zde i kostel neobvyklého zasvěcení. Velký barokní kostel byl podle tradice postaven na místě starého chrámu v roce 1752-1755 stavitelem F. Kermerem z Hradce Králové.

Kostel má jednoduchou stavební podobu s plochým závěrem a věží v průčelí.

Zajímavě je řešení krov. V interiéru kostela se nacházejí překrásné polychromované plastiky z dílny Filipa Prokopa.

Kostel byl po druhé světové válce jen velmi špatně udržován a byl ve velmi špatném stavu. V posledních pěti letech proběhla rozsáhlá rekonstrukce provedená sdružením Kostel Uhřínov.



Dějiny kostela Nanebevzetí Panny Marie

Osídlení regionu tzv. Záhoří je podle našich znalostí velmi pozdní. Dochází zde ke kolonizaci až v 16.století a i v následujícím století se pro nás vývoj této oblasti poněkud utajen.

První spolehlivá zpráva o existenci sakrálního objektu v Neratově se váže k roku 1590. Měl zde stát malý dřevěný kostelík, jehož přestavba měla být dokončena někdy kolem roku 1603. V šedesátých letech 17.století dochází ke vzniku poutního místa širšího regionálního významu. V roce 1667 dochází ke stavbě nového a to kamenného chrámu. Stavba byla dokončena v roce 1668. Kde se nacházel chrám spolehlivě nevíme.

V roce 1723 byla zahájena stavba nového monumentálního objektu. Akce byla dokončena roku 1735. Pro stavbu chrámu bylo vybráno nové místo a chrám byl pootočen v ose sever-jih. Monumentální stavba 45m x 18m se stala centrem kultu širokého kraje.

Chrámu byl využíván až do odsunu německého obyvatelstva ze sudet. V posledních dnech války byla střelou zapálena střecha a jen provizorně opravena. Následkem nepéče se pak v sedmdesátých letech zřítíl krov a s ním i klenby. Kostel byl určen k demolici.

Od počátku devadesátých let dochází k postupné obnově tohoto místa sdružením Neratov, které postupně vrací život do kraje při hranici.



**Na vytvoření prezentace k výstavě
Orlické baroko v proměnách času
spolupracovali:**

**Museum zimních sportů, turistiky a řemesel Deštné v Orlických horách
Sdružení neratov**

Návrh a scénář:
Bohumír Dragoun

Fotografie:
Václav Klecandr
Martin Exner
Martin Cvejn

Grafické zpracování:
EXNER studio, www.exnerstudio.cz

Projekt podpořila Evropská unie

Projekt Cultura 2000

